

Zsolt SZÉKELY
Botond BARTÓK
Zs. Loránd BORDI

Așezarea culturii Wietenberg de la Albiș, com. Cernat (jud. Covasna)

(Rezumat)

În vara anului 1998, în timpul restaurării bisericii reformate din Albiș specialiștii Muzeului Național Secuiesc au aflat de descoperirea unui sit arheologic în locul numit „grădina lui CSISZÉR”, din localitate, cu ocazia construirii unei locuințe. Pe baza materialului ceramic adunat s-a putut constata că situl aparține epocii bronzului mijlociu, perioada terminală a fazei Wietenberg II.

*

Satul Albiș, situat într-o vale laterală a Râului Negru, la poalele Munților Bodoc, până-n prezent n-a figurat în literatura arheologică de specialitate. În afara unui topor cu brațe în cruce¹ și a unei linguri din lut ars², care au ajuns în colecția Muzeului Național Secuiesc, se mai păstrează o cană din eneolitic, în colecția muzeului Colegiului BETHLEN din Aiud³.

În vara anului 1998, cu ocazia cercetărilor arheologice cu caracter de salvare, întreprinse la biserica reformată din Albiș, colectivul Muzeului Național Secuiesc a întreprins periecheze în perimetrul localității. Din discuțiile purtate cu zilierii care au participat la cercetările arheologice de la biserica reformată, a reieșit că în cursul lunilor iunie-iulie a anului 1998, în locul denumit „grădina lui CSISZÉR” („CSISZÉR-kert”), cu ocazia efectuării unor lucrări de excavație, au apărut mai multe fragmente ceramice și vase întregibile, care au fost colectate de un pasionat colecționar local, Lehel BOD care le-a adăpostit în cadrul „muzeului” propriu din localitate.⁴

Așezarea se află la cca. 600 m nord-est de biserica reformată, la poalele unui deal, unde prin lucrări de excavație s-a obținut un profil înalt de 4,5 m, în cadrul căruia au fost observate mai multe nivele de locuire, urme de gropi și de locuințe, cu un strat gros de arsură – la nivelul locuințelor. Acest strat de cultură, surprins pe latura estică a amplasamentului continuă și în perețele sudic și cel nordic. Trebuie menționat că prin lucrările de excavație nu s-a ajuns încă la stratul de argilă nederanjat. Din cauza lucrărilor de construcție nu s-a putut obține un desen stratigrafic, situație ce impune efectuarea unor cercetări sistematice în viitor.

Materialul ceramic colectat a ajuns în patrimoniul Muzeului Național Secuiesc.

Încadrarea culturală și cronologică a acestei așezări, în lipsa observațiilor stratigrafice, poate fi făcută pe baza ceramicii descoperite.

Luând în considerare compoziția pastei, arderea, gradul de finisare al suprafețelor și realizarea ornamentelor, distingem două categorii ceramice: grosieră și semigrosieră.

Ceramica grosieră deține ponderea mai mică. Se caracterizează printr-o pastă cu nisip și pietricele și este aspră la pipăit. Arderea este bună, nelipsind însă și materialul ceramic slab ars. Culorile predominante sunt cenușiu-închis, cenușiu-albicios și brun.

Ornamentarea este destul de săracă, constând din brăuri alveolate (Fig. 1/2, 2/2), sau cu impresiuni, cu cerculețe, (1/1.) sau boabe (6.). Referitor la forma vaselor, putem distinge diferite tipuri de oale, cu buza răsfrântă în afară (1/1, 3/2, 5/1–2.), sau dreaptă (6.).

Ceramica semifină este bine reprezentată. În pasta vaselor s-a folosit ca degresant nisip cu bob mare, uneori cu pietricele. Suprafața vaselor este netedă, uneori lustruită și acoperită cu slip.

Dintre formele ceramice ale acestei categorii se pot identifica farfuria (2/2, 3/1.), diferite tipuri de oale (2/1, 3/2, 4/2, 5.) și castroane de diferite dimensiuni, ornamentate cu caneluri.

În componența acestui material ceramic domină elementele ornamentale caracteristice pentru faza a II-a a culturii Wietenberg, conform stratigrafiei de la Derșida⁵. Lipsesc motivele



geometrice și cele meandrice, caracteristice pentru faza a III-a de dezvoltare a acestei culturi. Majoritatea a formelor le întâlnim în așezările culturii Wietenberg din centrul și sud-estul Transilvaniei, ca de exemplu: vasul nr. 1/1. are analogii în materialul descoperit la Cicău⁶ și la Sibișeni⁷, cel de pe fig.3/1. este cunoscut de la Ciceu Corabia⁸ și de la Merești „Almășani”. Ceașca nr. 1/5. este bine cunoscută în mediul Wietenberg de la Chintelnic⁹, iar nr. 2/5. de la Sf. Gheorghe „Eprețet”¹⁰.

În cadrul acestui material ceramic figurează și unele vase cu pastă zgrunțuroasă de culoare sură, care reprezintă trăsături atipice pentru această perioadă. La nivelul cunoștințelor noastre actuale, nu le putem încadra în nici o cultură din epoca bronzului. Pentru o încadrare cronologică mai justă a acestor vase, așezarea de la Albiș trebuie sistematic cercetată.

Pe baza materialului ceramic existent până-n prezent, așezarea se poate încadra în cultura Wietenberg, sfârșitul nivelului II., conform stratigrafiei de la Derșida.

Note

1. TÉGLÁS G., AÉ. 33, 1913, 306; ROSKA M., Közl. 2, 1942, 25; id. Rep., 12, nr. 14.; POPESCU, D., *Bronzezeit*, 29, (il); BERCIU, D., R. Arhivelor, 5.1, 1942, 25; SZÉKELY Zs., *Bronz*, 73; Rep. Arh. Jud. Covasna, Sf. Gheorghe, 1998, 69.

2. NAGY G., SZNMÉ, 1, 1890, 52; ROSKA M., Rep., 12, nr. 14; Rep. Arh. jud. Covasna, Sf. Gheorghe, 1998, 69.

3. ROSKA M., Rep. 1942, 12.

4. Și prin această cale aducem mulțumirile noastre colegilor B. BARTÓK și Zs. L. BORDI, pentru amabilitatea lor, că ne-au pus la dispoziție materialului arheologic colectat.

5. CHIDIOȘAN, N., *Contribuții la istoria tracilor din nord-vestul României*, Oradea, 1980, Fig. 4.

6. BOROFFKA, Nikolaus G.O., *Die Wietenberg-Kultur. Ein Beitrag zur Erforschung der Bronzezeit in Südsteuropa*, Teil. 1-2, Band 19, 1994, Bonn, Pl. 49/11.

7. *Idem*, Pl. 124/4.

8. *Idem*, Pl. 53/6; 92/7.

9. *Idem*, Pl. 36/1.

10. *Idem*, Pl. 118/1.

Az albisi (Kovászna megye) Wietenberg-kultúrárs település (Kivonat)

1998 nyarán, az albisi református templom restaurálása közben a Székely Nemzeti Múzeum munkatársainak tudomására jutott, hogy a falu területén, a „CSISZÉR-kertben”, a ház alapozási munkálatai során egy őskori település került elő. Az összegyűjtött kerámiaanyag alapján megállapítható, hogy egy középbronzkori települést vágtak át, amely a Wietenberg-kultúra II. szakaszának a végére datálható.

The Wietenberg-Type Settlement in Albiș (Albis), Covasna County (Abstract)

In the summer of 1998, during the restoration of the present church in Albiș, the researchers of the Székely National Museum learned that on the territory of the village, in the „CSISZÉR Garden”, while digging the foundation of a house, an ancient settlement was discovered. On the basis of the collected ceramics it can be stated that it is a settlement of the middle bronze age, which can be put to the end of the second phase the Wietenberg-culture.



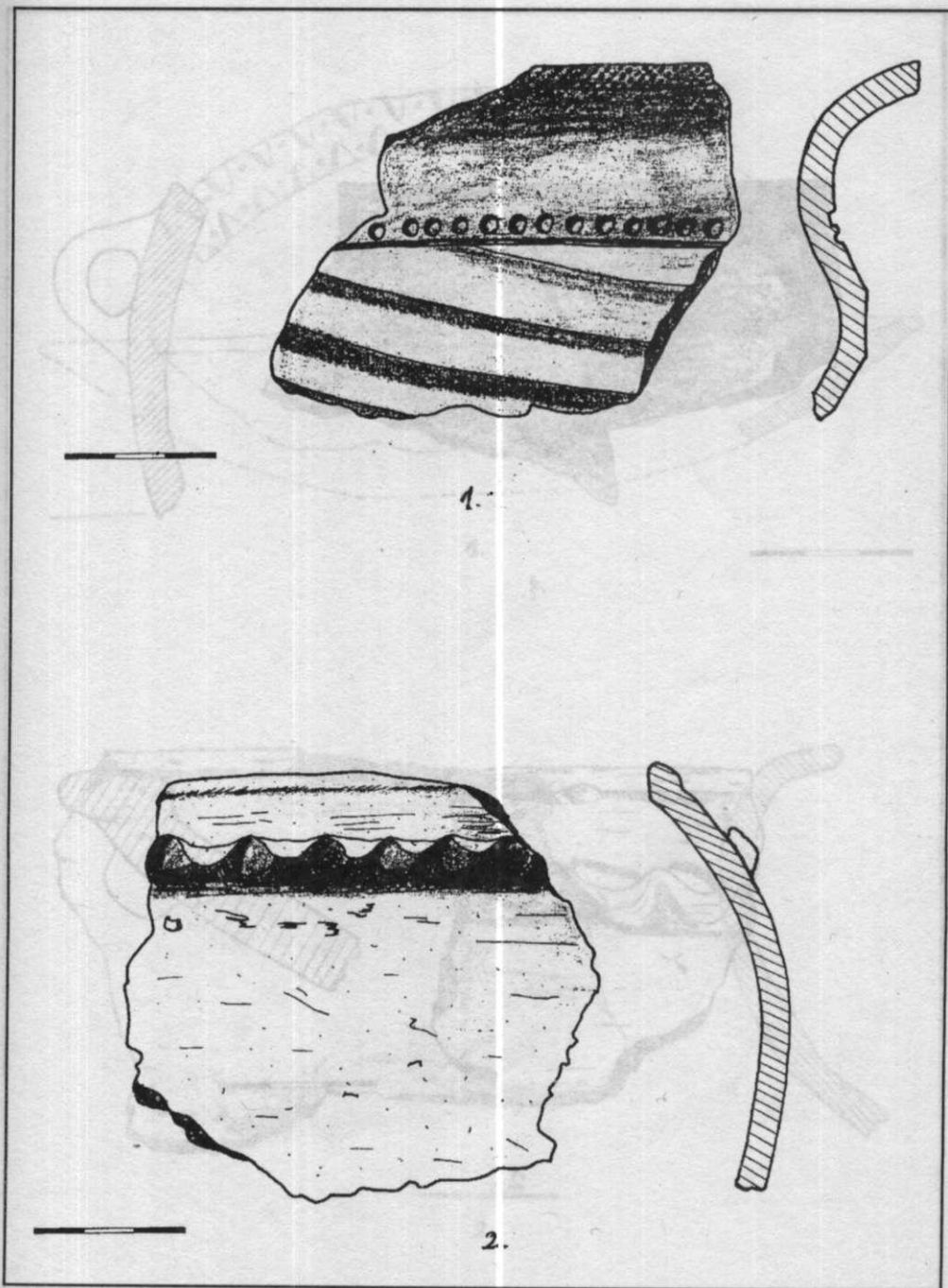
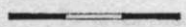
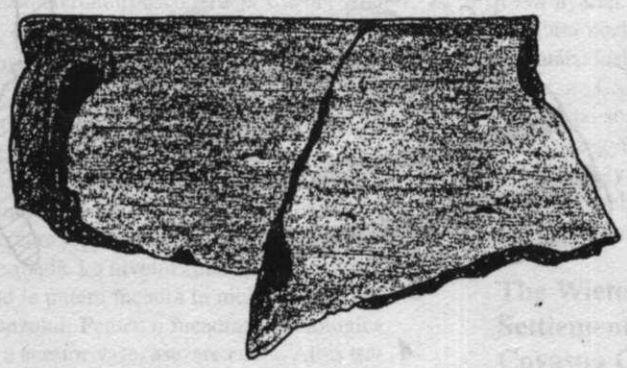
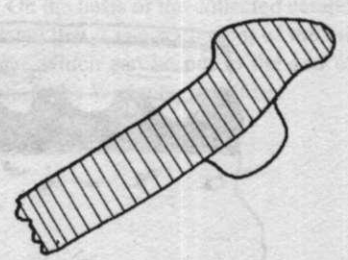


Figura 1.





1.



2.



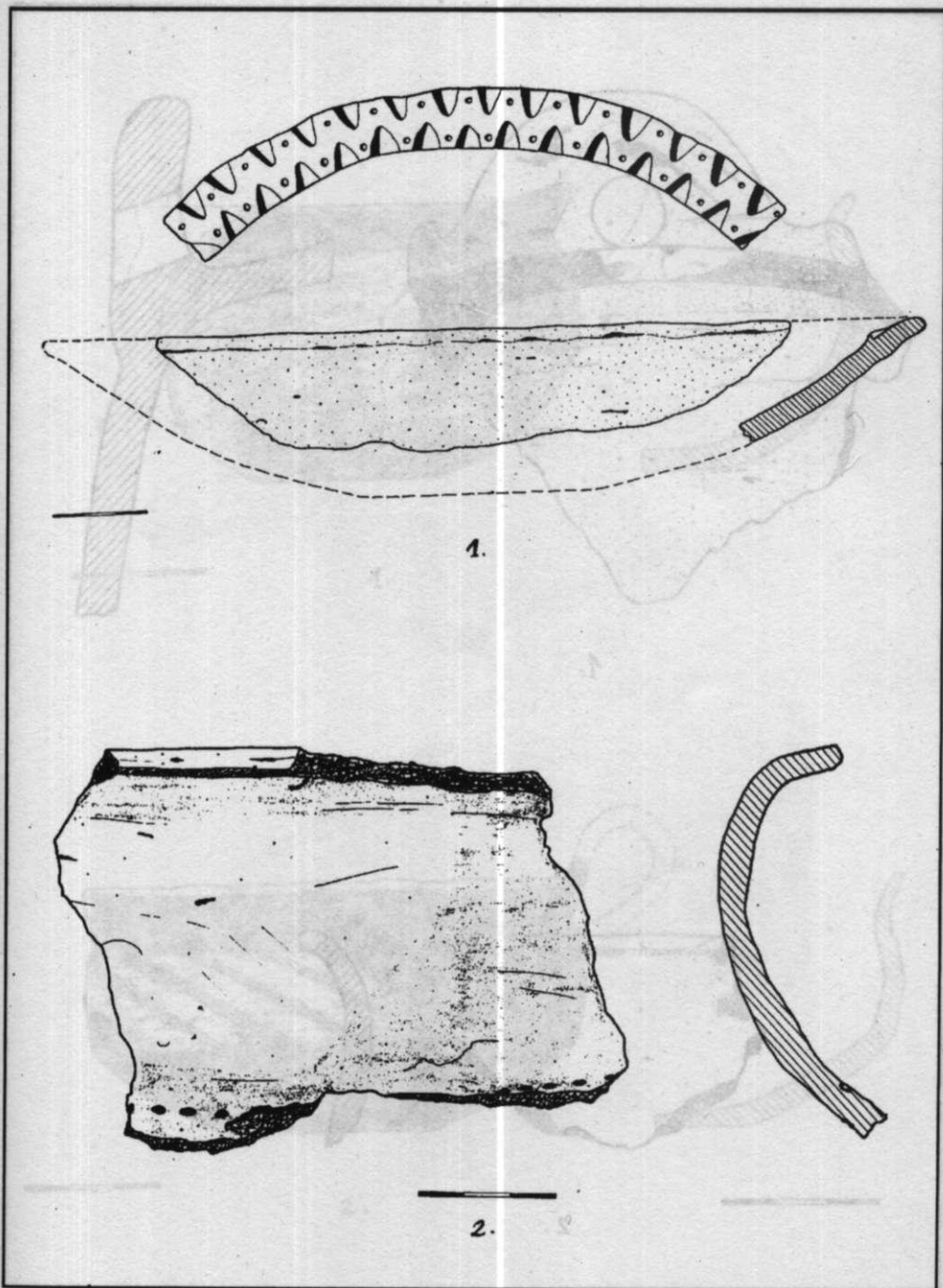
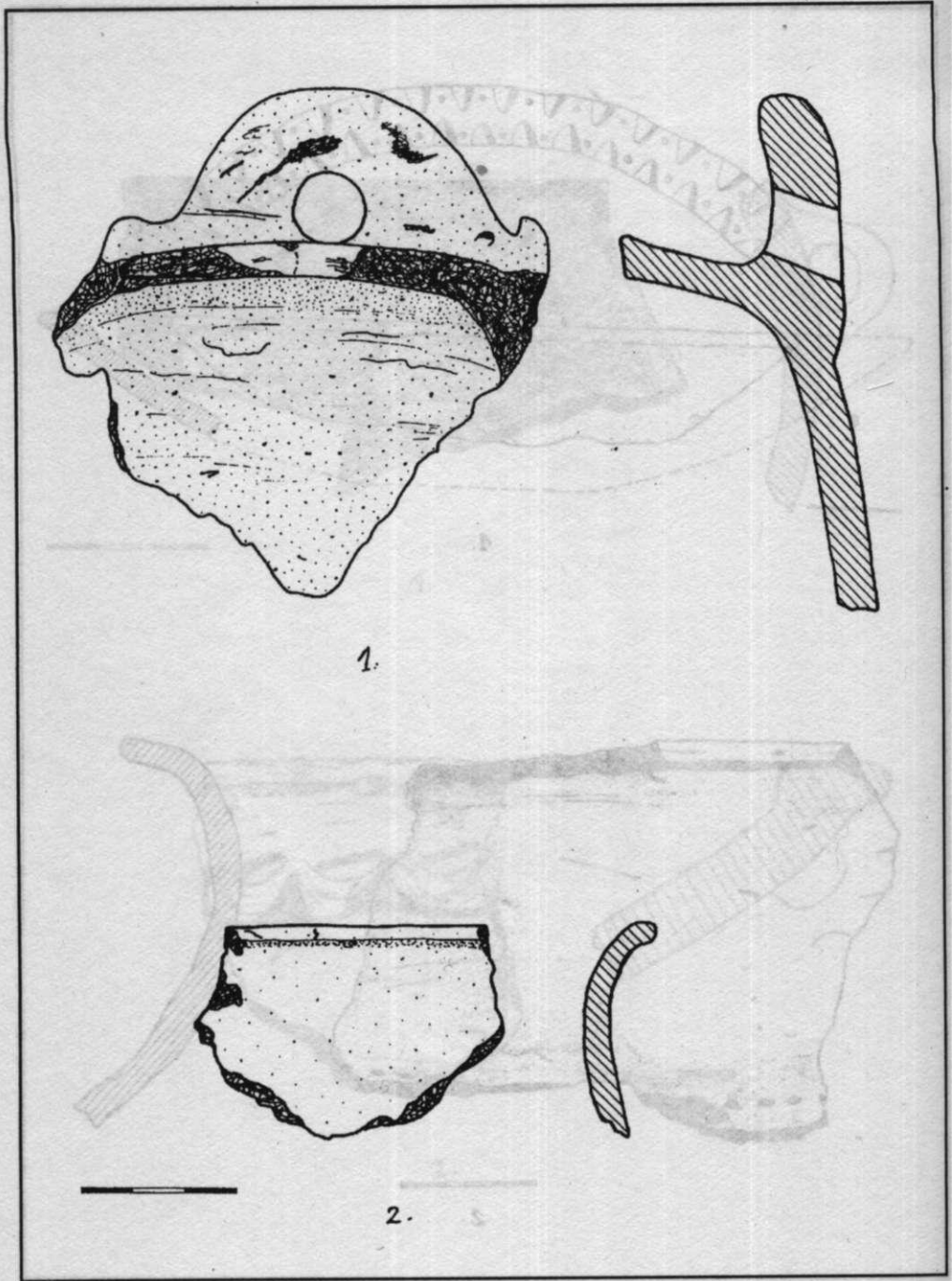


Figura 3.





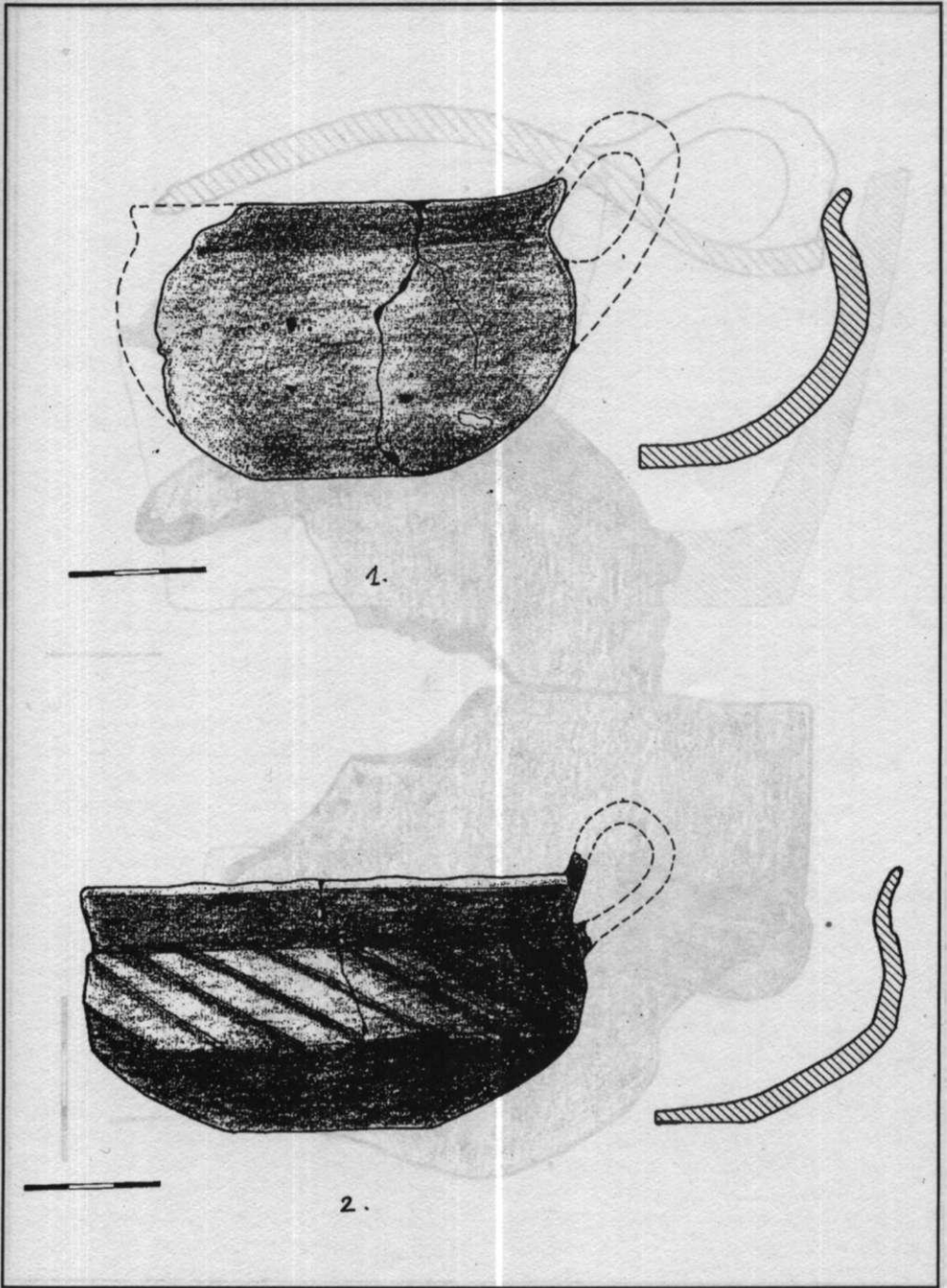
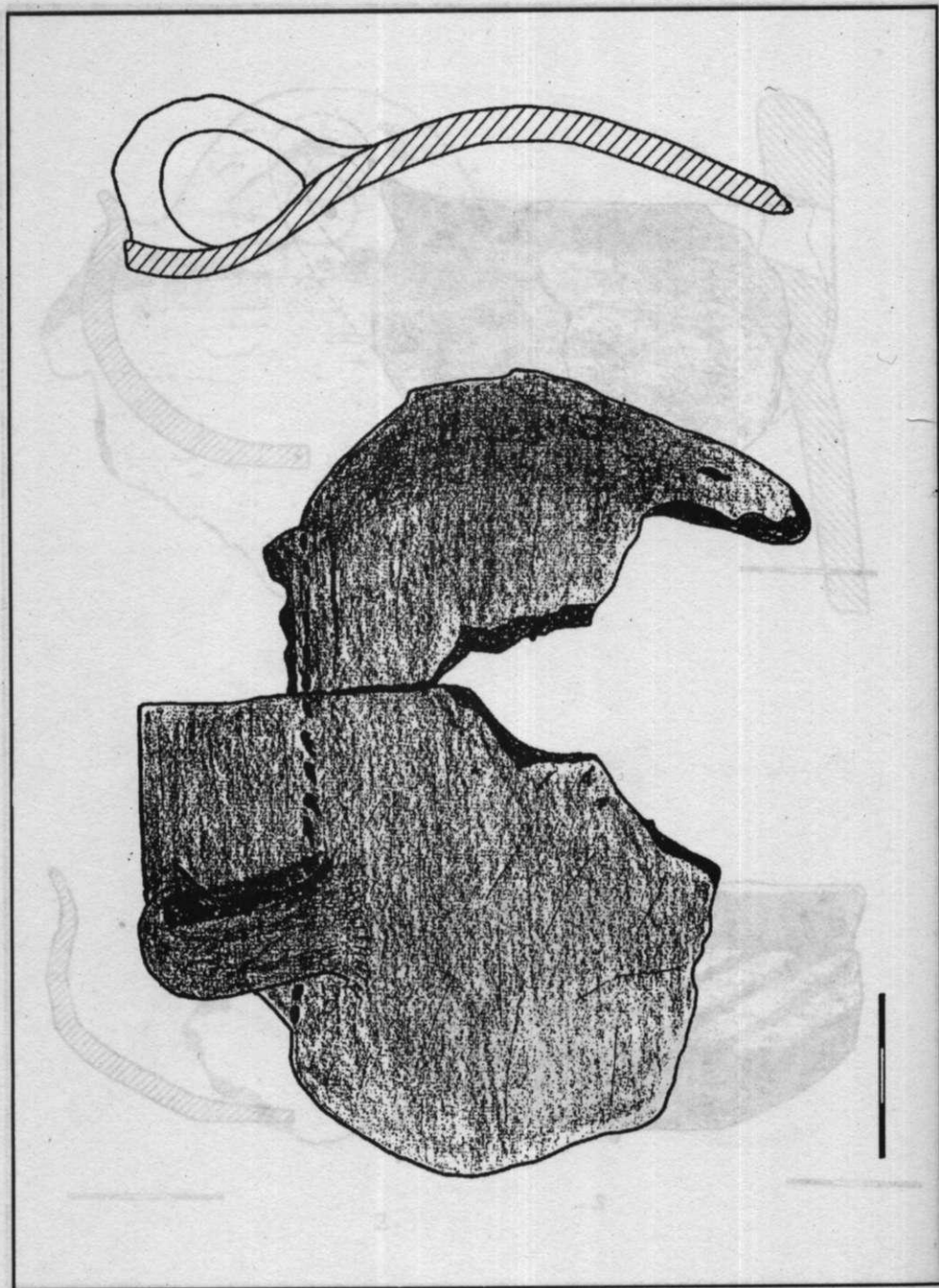


Figura 5.





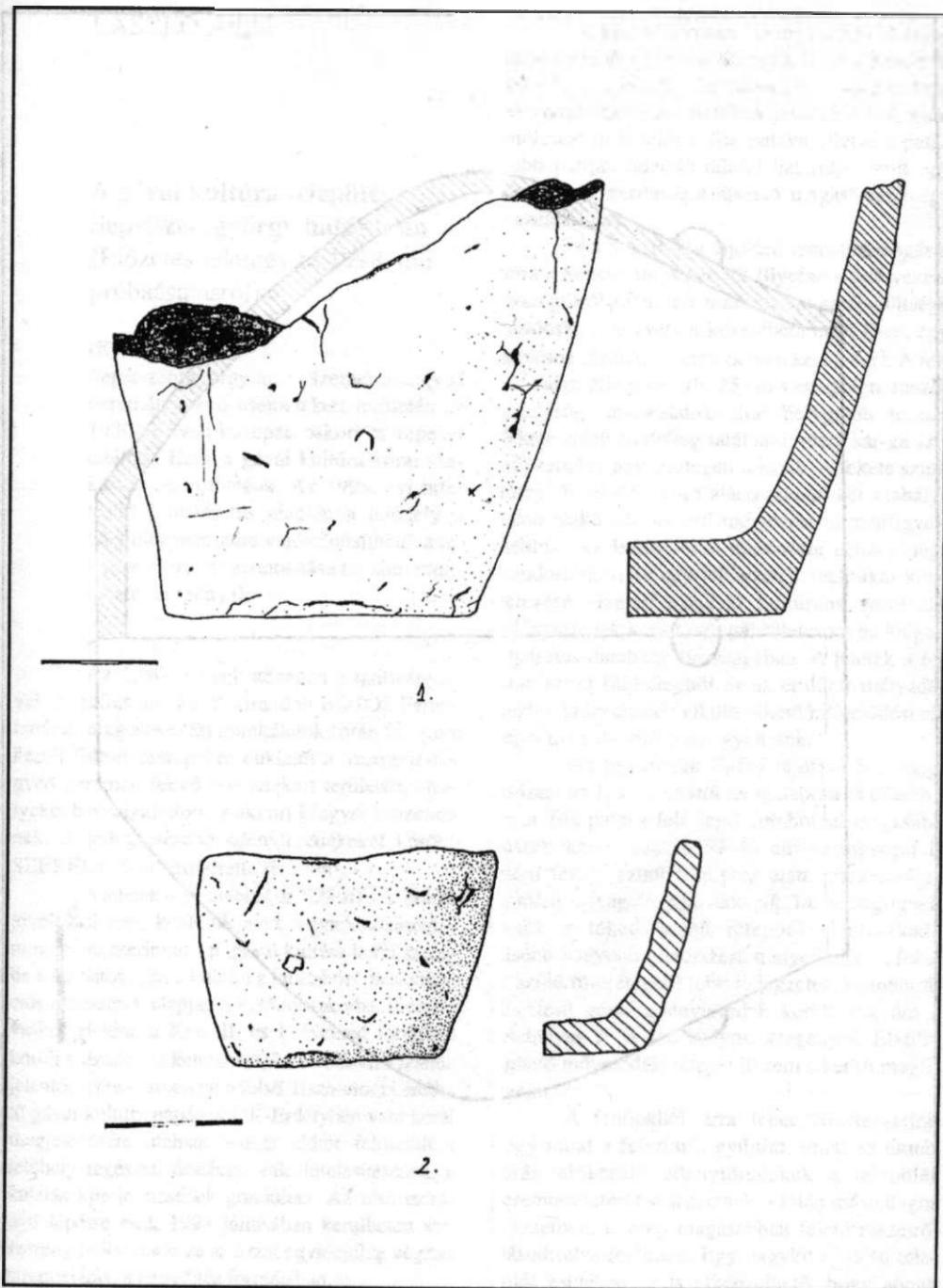


Figura 7.



